

„Soča“ izhaja vsak petek in velja po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto f. 4.
Pol leta „ 2.
Četrt leta „ 1.

Pri oznanilih in tako tudi pri „poslanicah“ se plačuje za navadno tristoletno vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Za večje šrke po prostora.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po tobakarnicah na Starem trgu Nanski ulici in v prodajalnici G. Karja v Semenških ulicah h. št. 10.

Dopisi naj se pošiljajo vredništvu, naročnina pa opravniku „Soča“, č. g. Andreju Tabaj-u Via Canonica N. 8 v St. Roku v Gorici.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi nase blagovoljno frankujejo. — Delavcom in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri opravištvu.

Vstajenje!

Te dni obhaja katoliška cerkev vstajenje Gospodovo. Ne kakor da bi hoteli tudi mi verske skrivnosti stikati s političnimi vprašanji ali celò poslednjim jih podrejevati. Toda vstajenje Gospodovo je zgodovinski dogodek, kateri sega globoko v duševno življenje človeštva in v njegov napredek.

V Kristusu so se dopolnili časi, v njem nahajajo narodi nevsahljiv studenec kreposti in moči, ki jih preraja, ki jih, ako so padli, vzdiguje, ako so oboleli, ozdravlja. Krščanstvo je vera najpopolnija, absolutna, ono hrani v sebi kali vsake najvišje omike, ki je sploh mogoča. Oddaljiti se od načel krščanskih pomeni isto, kar propadati v barbarstvo, bližati se jim pa isto, kar napredovati.

Vstajenje, življenje narodov je Jezus Kristus, v katerem je človeška narava zmagala smrt, kateri ne vmrje več, potem ko je od smrti vstal. Tako tudi narod ne vmrje, dokler se zvesto drži Kristusovega evangelija ter pije iz vira Njegovega Božjega človeštva.

Bili so sicer časi, ko se je mislilo, da se smejo narodi ločiti od podlage, katero je postavil Kristus, češ, krščanstvo s katoliško cerkvijo je zastarelo, da ne more več tekrovati z napredujočim razumom. Evropa je odpadla.

A kako se je varala Evropa! Kam pripelje narode odpad od krščanskih načel, gledamo danes z lastnimi očmi: v verstvu je obrodil popolno nemarnost in brezbožnost, v filozofiji absolutni dvom, ki pelje k duševnemu nihilizmu v pravni brezsmotrenost, v umetnosti kult poltenosti, v državnem in društvenem življenji — anarhijo in komunizem! Odpad od krščanstva vničuje vse idealne dobrate, ki so Lile nekdanj ponos človeštva.

Toda Evropa začela je dolg spoznavati. Večna modrost, kakor pravi pismo, je stvarila narode ozdravljive. Zdravila svoji bolezni pa ne najdejo nego pri drevesu življenja, ki je Jezus Kristus. K temu so se začeli narodi povračati.

Znamenja kažejo očitno, da Evropa se pripravlja k novemu vstajenju v Kristusu in v njegovih odrešivnih naukih. Povsod se poraja novo življenje.

Anglija ne najde več tešila in miru v svojih neizmernih zakladih — po več ko tristoletnem ločenju se vrača k svoji materi-katoliški cerkvi. Vsak mesec nam donese čudeže novih spreobrnitev. Anglija bo po prerokovanju imenitnega moža s koncem tega stoletja katoliška. Anglija vstaja.

Francija res, da jo tlačí revolucija, da je vsa razkosana v stranke, da ji gospoduje loža; a izmej razvalin krščanske preteklosti vzdiga se krepko in čilo nov rod, ki prisega na zastavo čistega katoličanstva. Lurdski čudež je pripomogel v Franciji katoliškim načelom k novi, sijajni zmagi, osramotil je tisto brezbožno sofistiko, ki si dandanes tako rada daje videz edino prave eksaktne znanosti. Svoje upanje stavi Francija v Srce svojega zveličarja, kateremu

zida na pariškem Montmartru velikansko monumentalno svetišče. Francija vstaja.

Vstaja Nemčija. Izučile so jo skušnje poslednjih let: socijalizem vzdiga krvavo glavo; vkrotiti ga ne morejo niti izjemne postave, niti bajoneti, katerih ima Nemčija toliko. Mladi, krepki cesar, ki ga ji je Bog naklonil, spoznava da pošast more vkrotiti le strah božji, da odrešenja ni nego v krščanstvu. Pa akoravno vzgojeni v protestanstvu, so začeli nemški državniiki spoznavati, da pravo krščanstvo se najde le v katoliški cerkvi. Nemčija se bliža katoličanom, Nemčija se svojim cesarjem na čelu ne sramuje se več vklanjati papežu, ž njim se pogajati, ž njim se posvetovati. Je ie vprašanje časa, da bo mogoča Nemčija izrekla odločno besedo o rimskem vprašanji. Nemčija simpatizuje — z Rimom. Nemčija vstaja!

Vstajamo tudi avstrijski katoličani. Vstajamo, akora no počasi. Še zvené po naših ušesih glasovi lanskega Dunajskega shoda. Ti glasovi niso ostali glasovi — vpijočega v puščavi. Našli so od vseh strani nepkega odmeva. Na vseh straneh se budi katoliška zavest, se družijo v skupno delovanje katoliški možje, se snuje odločno katoliška stranka, kateri prerokujemo sijajno bodočnost in zmago. Zmago v šoli, zmago v državnem in deželnih zastopih, zmago v mestnih starešinstvih! Vstajamo.

Vstajenje povsod, gibanje povsod! Zdi se, kakor da je prived Božji duh čez evropske narode, da vstvari in spodobi iz kaosa nov red, novo zgodovino

In ti, mili mi narod: vstal bi tudi ti? Ne poslušaj pa tistih, ki ti oznanjajo vstajenje v imenu svobode, v imenu napredka, v imenu narodnosti — brez Kristusa. Lažnjivi preroki so. Vse to je vže skušala stara grešnica — Evropa. Zdaj pa se kesaje vrača k početniku pravega vstajenja — h Kristusu. V njem najdeš vstajenje tudi ti, mili narod slovenski!

Rak na telesu primorskega ljudstva.

(Konec.)

Z dežele, meseca marca.

Kedo bi imel zatreti to aleksandrovanje, ki družine razdira in kakor skušnja kaže ne koristi niti en tisoč od tega kar v pravstvenem oziru škodi?

1) Zatreti ali vsaj omejiti bi morala — država kajti tudi v njenem interesu je, da se družinske vezi tako nenaravno ne tržejo. . . . Ali ni slabo znamenje, da mlada dekleta in mlade žene so vže tako v sebi zatrle domovinski čut in ljubezen do svojega sorodstva in roda, da gredo v daljno Afriko kakor bi šlo le do Trsta. In vendar ljubezen do države v obče sloni na domovinskem in družinskem čutu. S kako vestjo torej more država trpeti, da se tako nenaravno rušijo družinske vezi in ljubezen? In vendar trpi potem dovolj; češ: vsakemu bode prosto iskati si kruha kjer hoče — kaj mari državi za slabe navstvene posledice!

2) Zatreti bi je morala županstva. Da ta so vže nekaj volnejša, kajti vidijo z lastnimi očmi žalostne posledice aleks. in pa tudi občinska blagajnica mora se prazniti za obolele aleksandrinke — v

ptujih bolnišnicah. Županstva spoznajo, da bi se dalo blizo kruha prislužiti si, kakor v Afriki, ne da bi se trgale zakonske vezi. Radi bi — a ne morejo. Poskušali so. Starošine so sklenili, da vsaka ženska ki hoče iti v Aleksandrijo mora določeno svoto položiti da se bode s to svoto pokrivali stroški za morebitno njeno pomoč v bolezni ali drugi nesreči. A ko je vlada slišala sklep, je rekla: Vsak jo svoboden naj si gre iskati kruha kamor hoče — ne sme se staviti mej svobodi s takimi kavecijami. Mi bi bili s to določbo skoro zadovoljni, da bi se le bila vlada zavezala ob jednom sama pokriti morebitne stroške v bolnišnicah

3) Kdo naj torej zatre: le cerkev. Kako? kazati je treba dekletom lepoto čistosti — a ognjusnost nečistosti, pogostoma jih je treba opozarjati na nevarnosti za čistost in za vero v daljnem razuzdanem pomorskem mestu In stavlji jim pred oči, da naš zadnji namen je izveličati dušo a z aleksandrovanjem se dušna sreča telebi v velike nevarnosti; da posvetno blago posebno grešno pridobljeno nič ne izda. Zakonskim ženam je pa treba pojasnovati: svetost in namene sv. zakona: velike nevarnosti zanj, za moža, za otroke, celo za premoženje ako se loči in gre v Aleksandrijo.

S kratka: ker noče država postavno preprediti rušenja družin — in se občini braniti ne dovoljuje.. mora cerkev učiteljica resnice od znotraj ljudij prepričati in nagniti k dobremu da si bodo sami pomagali: da ne bodo več pošiljali tako daleč svojih nedolžnih hčera in žen službovat. Zelo bi se pregrešil oni voljak v občini ki bi ne le molčal k aleksandrovanju ampak celo aleksandrinke radi njih obleke ali „omike“ (!) odlikoval, jih pošastil, se jim odkrival mej tem ko na poštene delavce doma kar reži. Ne delal bi prav ko bi bil kedo celò posredovalec mej aleksandrinkami in sorodniki njenimi v občini, n. pr. da pošilja aleksandrika po županu, županiku denar svojim, a še bolj bi bilo pogrešeno ako bi kdo prijemal darove za cerkev kajti se vsem tem dobi pogubno in nekrščansko aleksandrovanje nek nimbus nedolžnosti in privoljenosti kar se druge v Aleksandrijo lože izvabi. Tem darovkam in posebno oženjenim bi se moralo reči: Bog neče žrtev in darov, paš pa pokorščno da držiš prisega dano pri sklepanji zakona: hočem moža svojega vsigdar podpirati ne le v telesnih ampak tudi duševnih stvarih, hočem mu biti zvesta, hočem skrbeti za otročice, jih v strahu božjem in veri kršč. skrbno podečevati. A sedaj: več so ti napoleoni, kakor prisega, več kot mož, več kot otroci, več kot vera, več kot tvoja, tvojega moža in tvojih otrok večna sreča . . . Videant consules!

Dopis.

Čepovan dne 30. marca. (Stekla lisica. Streljanje z dinamitov). Po našej občini se je klatila več dni lisica, ki je lovila domačo živino in jo popadala. Po noči od 21. do 22. t. m. je oklala v vasi Dol priklenjenega pesa. Dne 23. t. m. se je posrečilo kmetom v vasi Urata, kamor se je ona lisica priklatila črez dan in oklala enega pesa, da so sumljivo lisico obkolili in jo z kolmi in kamnjem pobili. Ker se je sumilo, da bi bila lisica stekla, je žandarmerija v Čepovanu stvar poročila slavnemu c. k. okr. Glavarstvu, katero je dne 25. t. m. poslalo c. k. okrajnega živinozdravnika, da je mrhovino pregledal; in ta je presodil, da je bila res stekla.

Mnogo tukajšnjih mladeničev in mož je šio iskat vsakdanjega kruha po svetu. Nekateri so pri železnici v Eisenerzu, drugi v Bosni, nekateri tudi v Slatiniani pri Trstu. Dne 19. t. m. so zopet nekateri mladeniči odriavili na delo v Bosno. Svoj odhod okoli polnoči so vasi naznanili s streljanjem. Počile

se kake štiri patrone dinamita, da so se tresle bližnje hiše in pokale šipe v oknih. Zandarji so to nepostavnost naznanili o. k. gosposki. Mladeniška lahkomisljenost bo dotične mladeniče od dela v Bosni pripeljala k počitku v Gorici k sv. Antonu.

Iz Gorice 31. marca. Kakor smo naznanili v zadnji številki, bodo meseca maja dopolnile volitve v mestno starešinstvo goriško; le dober mesec dni tedaj je še do časa, ko se spet spopolni mestni zastop. Drugih let, ko so se volitve pripravljale, je o takem času vže ves vrolo po mestu in stranke so se vže pripravljale za volitve, imenovali so se vže kandidacije, a letos še vse molči. Listi se še niso vže komaj omenili. Mi ne vemo, kaj je to za vzrok, da se ta velovazna zadeva, kakor so prav mestne volitve, letos še nič javno ne razpravljajo, pa se morda lahko toliko bolj pridno dela na skrivem in tihem, kar pa nam ni znano. Mesto Gorica je katoliško, ogromna večina je katoliškega veroizpovedanja; je sicer tukaj tudi nekaj protestantskih družin in peščica Židov; ali v kaki razmeri so vendar ti nasproti katolikom? Kak pa je naš mestni zastop? Ne rečemo sicer, da sedé v starešinstvu Židi, ali vendar večina mestnih starešin je takih, da jim je glasilo „Corriere“, kateri vganja židovsko in liberalno politiko; večina mestnih očetov dela in stori to, kar jim narekuje židovski list.

Pred par leti se je bila tudi v Gorici pod vodstvom g. Marsinija osonovala konservativna stranka in prodrla je bila skoraj s vsemi svojimi kandidati, in ta smega je dajala najboljšo nade, da bodo časoma spet gospodarili konservativci v mestni dvorani. Popravili polagoma škodo, katero trpi mesto vsled večletnega liberalnega gospodarjenja. In lanske volitve kaj so pokazale? spet je zmagala stara garda, poskusi konservativcev so bili brezuspešni in „Corrierovci“ so ostali na krmlju. Od kod pride vendar to, bode marsikdo vprašal, da eni in isti volilci goriškega mesta volijo letos konservativne kandidate, drugo leto pa spet oddajo svoje glasove za mož, ki so popolno nasprotnega mišljenja. Odgovor na to vprašanje je prav lahek za vsakega, ki pozna prebivavce goriškega mesta. Goričan je preveč omahljiv, popustljiv in tudi podkupljiv, manjka mu značajnosti, odločnosti in pravega lastnega prepričanja, danes ti je za Pavla in jutri bode Petrov pristaš, kaj rad potegne se stranko, od katere pričakuje maleda, začasnega dobička, če tudi mora potem pogostoma ta načelnik zeti dobiček prav drage plačati in povrniti. V Gorici imamo tudi katoliško politično društvo, ali njegov vpliv je pri volitvah zelo majhen, ker šteje le malo delavnih udov, ki ne morejo, tudi ko bi hoteli, zmoči vsega dela, kakor ga provzročijo volitve. Tu bi morali mi posnemati „sedinjene kristjane“ na Dunaji; tudi ti so leta in leta zdihovali pod težkim jarmom dunajskih židov in njihovih pristašev, ali ko so vvideli, da jim gre za kožo, za obstanek ali pogin, jeli so se zbirati, sklicavati pogostne shode, navduševati davkoplačevalce proti pijavkam in dosegli so, da imajo vže, kar se je zdelo pred leti skoraj nemogoče, precejšnjo manjšino v mestnem starešinstvu. Kaj takega bi se dalo tudi pri nas polagoma doseči; čez leto ne smemo rok križem držati in nastopiti še le ob času volitev, ker s par besedami ne bomo volivcem pridobili; tu je treba, da se volivcem vcepijo prava načela, kar se da le počasi doseči.

To so dobro spoznali tudi naši kranjski bratje Slovenci; osnovali so si katoliško politično društvo, da bodo v njem in z njim delovali, ko bode trebalo volivcem poljati na razna volišča. Kar je nas Slovencem v Gorici smo do zdaj še vedno sodelovali in glasovali pri volitvah v mestni zastop s konservativci, ker le od njih je bilo pričakovati, da bodo nam pravični in nam privoščili kakega mestnega starešino naše narodnosti. In res pred par leti bi bil kmali zmagal tudi slovenski kandidat, le za par glasov je bil ostal v manjšini. Če se letos spet ohrabri konservativna stranka, stopi v delavnost in postavi svoje kandidate, če bode hotela biti Slovincem pravična in s temi sodelovala, potem bi vendar bilo mogoče, da zmagata spet v ednem ali drugem razredu. Le delati je treba in stopiti v boj, ker brez boja tudi ni zmage.

Z dežele, 1. aprila. Te dni sem čital odlok, katerega je izdal kranjski minister do vseh deželnihi predstojnikov in v katerem minister zahteva, da naj bi učiteljsko osebje sodelovalo za zboljšanje cerkvene glasbe. V tem odluku pravi minister, da je cerkvena glasba toliko po mestih, kakor posebno še na deželi nepopoljna, nedostojna in nič kaj spodbudljiva, kar pa da večinoma prihaja od tód, ker nekateri orglavci in pevovodje ali nimajo pravega okusa, ali ker se na posamezne produkcije premalo pripravljajo ali pa še ker se hedejo izkazati ali producirati s takimi skladbami in muzikalijnimi deli, za kar jim manjka pravih in sposobnih moči. Da bi se odstranile take razvade in po moči odpravili taki nedostatki, nudi minister nalaga in zahteva, da naj bi se vže v učil-

toljkih pripravnikih začel vzbujati in gajiti dober okus za dostojno in pravo cerkveno glasbo. Ob ednem tudi pravi minister, da je poprosil tudi vse rimsko-katoliške škofo, da naj bi ga tudi oni podpirali v tej važni in imenitni zadevi. Kar zadene škofo, sem vže ko prepričan, da bodo oni radovoljni pripomagali, da minister doseže svoj namen, saj gotovo nobenemu ne more biti bolj na tem ležeče, da se povzdigne cerkvena glasba, kakor prav cerkvenim predstojnikom. Po nekaterih krajih je v resnici nastalo žalostno stanje za cerkveno glasbo, ker je izgubila sveta resnoba in vrnil se svetel duk, tako da ta pa tam glasba naravnost nasprotuje liturgijnim pravilom. Pred malo leti še smo bili pri nas še veliko na slabšem in mnogo se je še zboljšalo na to stran, od kar so se ustanovila cerkvena društva ki z dobrim vspehom delujejo. Tudi v naši nadškofiji se je vže marsikaj slabega odpravilo prav vsled inicijative našega cecilijanskega društva, ali mnog nam je še storiti, še marsikaj gajilega bode treba odstraniti, in nasdejati se, da vlada ne bode nasprotovala, ko bi po želji zadnjega občnega zbora našega društva tudi pramožnejše cerkve nekoliko donasale, da bi se ustanovila tudi pri nas orglavka šola.

Zato prav iz srca pozdravljam ta ministeraki odlok, ker sem prepričan, da zna veliko pripomoči za povzdigo cerkvene glasbe, ko bodo škofoje in deželni predstojniki, cerkvena in svetna oblast, duhovniki in učitelji skupno sodelovali, da se odstrani iz cerkvene glasbe, kar je svetnega, publega, mehkužnega, kar zaavajenim ušesom sicer vgaja in je gače, ali srce le prazno in mrzlo pusti.

Cecilijanec.

Iz Brd. — Prosim, gospod vrednik, sprejmite to-le v svoj cenjeni list: „Soča“ odgovarja briškemu „Jezn“ prav stvarno in resno. Prav. Vendar se mi zdi, da bi ne bilo treba tako resno odgovarjati, saj „Jezn“ v resnici ni tolika moralna moč. Pokazal je to sijajno pri zadnjih volitvah. Svet naj ne misli, da so cela Brda za takim „Jezom“, kakor je — sedaj. Veliko kokodakavja. Boben je še vedno dober instrument!

Politični razgled.

Državni zbor je imel pred velikonočnimi počitnicami še tri seje, in sicer dve podnevni in edno večerno, v katerih je sprejel skoraj brez vse spremembe postavo o vžitninskem davku za Dunajsko mesto; razprav so se vdeležili večinoma poslanci, ki zastopajo mesto Dunaj in njegove predkraje in predmestja; posebno zastopniki predkrajev so hoteli doseči za svoje volilce kake polajšave, ali vsi njihovi predlogi so ostali v manjšini, če tudi so z levičarji redno glasovali mladočeški poslanci; vlada se je močno protivila vsaki premembi in njeni zastopnik se je javno izjavil: ali sprejmete postavo, kakor je predložena, ali pa iz cele postave ne bode nič; kaj je na tako izjavo drugega ostajalo, kakor glasovati za predloženi načrt. Zbornica je sprejela tudi neke resolucije, katere je dotični odsek predlagal k vžitninskemu davku. Pri tej priliki je posl. dr. Pscheiden priporočal, da naj bi se kolikor mogoče tudi po deželi znižal vžitninski davek od vina in mesa. Za njim je govoril posl. Eichhorn; na to pa se oglasi dunajski demokrat dr. Kronawetter, polimzuje proti Pscheidenu češ, da ljudstvo na deželi ni tako vbožno, da bi ne moglo plačevati vžitninskega davka, in to se spozna iz tega, da prav ljudstvo na deželi naj bolj pošilja denar sv. Očetu papežu, kar je največa neumnost, ki si jo more človek misliti na svetu. Ta nesramen in surov napad na poglavarja katoliške Cerkve je provzročil veliko nevoljo na skrajni levici in med celo desnico, in posl. Fiegl je od predsednika zahteval, da naj dr. Kronawettera zaradi takega nesramnega vsakega kristjana žalečega napada na sv. Očeta k redu pokliče, in podpredsednik Chlumecky, ki je ta čas predsedoval, je to tudi storil.

Iz iste seje naj omenimo le še dve reči, in sicer interpelacijo posl. dr. Riegerja in tovarišev ter ovržbo volitve posl. Auspitzja. Iz Prage se je namreč poročalo, da je tamošnje namestništvo vsled neke pritožbe razsodilo, da mora mestni magistrat nemški dopisovati protestantskemu župnijstvu, ker je kot vradni jezik med političnimi in državnimi vradi vže od nekdanj

nemški jezik v navadi. Dr. Rieger je tedaj s tovariši vred interpeloval ministerskega predsednika, ali mu je ta namestništvena razsodba znana, ali se mu zdi trditev cesarskega namestništva opravičena in kaj koče storiti, da v prihodnje zabrani take razsodbe viših vradov, ki žalijo milijone zvestih in vdanih avstrijskih podložnikov, ko ni res, da bi bil nemški jezik vže od nekdanj navadni vradni jezik med političnimi in državnimi vradi, ker še celo samo namestništvo dostikrat občuje z drugimi vradi v češkem jeziku. Kar pa zadene posl. Auspitzja, naj povemo, da je bil voljen le za to, ker so bili volilci podkupljeni, kar je posl. dr. Žaček v obširnem in izvrstnem govoru vsestransko dokazal; ta poslanec je tudi na to v imenu manjšine verificijskega odseka predlagal, da naj se volitev ovrže. Za ta predlog je glasovala zunaj Poljakov, ki so pred glasovanjem zapustili zbornico, cela desnica, kakor tudi Coroninijev klub, nemško-narodni poslanci, demokrati in antisemiti. Prihodnja seja drž. zbora bode 16. aprila, in koj v prvi seji se začne razprava o državnem proračunu; tu bode spet govorjenja brez konca in kraja, ker ne le vsak klub, ampak skoraj vsak poslanec bi rad prišel k besedi, in razodel svoje želje in težaje.

Kakor poročajo listi, bode vlada koj po Veliki noči sklicala zaupne može, ki so se vdeležili spravnih obravnjav za P e m s k o, da jim predloži v presojo postavne načrte, katere bode izročila češkemu deželnemu zboru. Zaupni možeje vstavovernega pemskega veleposestva so neki izročili ministerskemu predsedniku spomenico, v kateri navedajo svoje zahteve gledé premembe voilnega reda v velikem posestvu; oni neki tirjajo, da bi v prihodnje tisti veleposestniki, ki niso všteti k „fideikomisu“, volili v sedmih različnih okrajih, in vsled te razdelitve bi od 54 mandatov velikega posestva prišlo na Nemce 26, in ne samo 15, kakor bi jih imeli vdobiti po dotičnem ministerstvenem predlogu.

**

Za očetom je šel tudi sin, Knez E i s m a r k je hote ali nehoté, prostovoljno ali prisiljen dal svojo ostavko, odpovedal se vsem svojim dose-danjim službam in odšel v svoj „tusculum“ v Friedrichsrube vživat zasluženi pokoj; ali tudi njegov sin grof Herbert je odložil ministerstvo, če tudi ga je, kakor se govori, sam cesar nagovarjal, naj še ostane v službi; mesto njega prevzame državno tajništvo zunanjega ministerstva baron Marschall žl. Biberstein. Berolinska konferenca za zboljšanje delavskega stanja je končala svoje delovanje 29. marca in se razšla; po njenih sklepih bi se imel vpeljati, kolikor je to mogoče za vse delavce nedeljski počitek, ženskam in dekletom se prepove ponočno delo, otroci pa, ki nimajo še 12 let, se ne smejo rabiti za nobeno obrtnijsko delo.

Na S r b s k e m so tudi imeli te dni ministersko krizo; novo ministerstvo je sestavil general Grnić, ki ob ednem prevzame vodstvo ministerstva za zunanje zadeve. Novi ministri so istega političnega mišljenja, kakor tisti, ki so odstopili; tedaj bode šla tudi zunanja politika po starem tiru.

Na F r a n c o s k e m in I t a l i j a n s k e m so tudi državne zbornice prenehale svoje delovanje in nastopile svoje počitnice; ali o italijanski se celo govori, da se ne suide več v dose-danji sestavi. Minister Crispi ne more več ž njo izhajati, ker mu levica preveč nasprotuje in zvezo z Nemčijo in Avstrijo pobija, ter ono z Francijo priporoča; Crispi tedaj misli zbornico razpustiti in spet poprašati volivce, ali oni odobrujejo njegovo zunanjo politiko ali pa ne.

Tudi na Š p a n s k e m hočejo poskusiti se splošno volivno pravico, ker zbornica je sprejela dotično postavo. Novošegno je in tudi liberalno, da sme vsak državljan voliti poslance v razne zastope, ali je pa to tudi državam samim v kol-

rist, je drugo vprašanje. Tudi Bismarck se je zelo bahal, ko je bil vpeljal splošno volivno pravico; ali ko bi ga bil kedo letos po državnih volitvah, ko so socijalni demokrati vdobili take nepričakovane uspehe, poprašal, ali je še tako ponosen na to volivno pravico, bi bil napravil kisel obraz in odgovoril: Ta splošna volivna pravica bode stala mene moj ministerski portfelj. Ko se v sedanjem veku med delavci in drugim nižjim ljudstvom širi ta anarhističen duh, je reč zelo nevarna vpeljati splošno volivno pravico.

Domače in razne vesti.

Procesije velikonočne bodejo v Gorici po stari navadi; naj prej in sicer ob 4 $\frac{3}{4}$ uri v soboto pop. bode ona stolne cerkve, katero vodi prevzvišeni knezonadškof, na to koj ona pri sv. Ignaciji na Travniku in zvečer ob mraku pa ona na Plačuti. Na Veliko noč zjutraj je procesija na Kostanjevici, kjer se, če je lepo vreme — in to smemo letos pričakovati — koj na vse zgodaj zbere navadno mnogo ljudstva.

V. č. g. Jozefu Bajcu, vodji pri gluhoonornih, o katerem smo pred kratkim povedali, da je nevarno zbolel, se je na bolje obrnilo, in nadejati se je, da kmali okreva. Bog daj!

30. marca je v Gradišči Alojzij baron Farfoglia, tajni svetovalec Nj. Veličanstva, in predsednik više sodnije v pokoji.

Nadzorovanje. Pretekli teden sta bila prišla nadzorovat tukajšnja vojaška posadko princ Württemberg, poveljnik 3. vojaškega kora, in baron König, generalni nadzornik pehote.

Mrličev imamo letos v Gorici nenavadno veliko; samo do konca marca jih je blizu 70 več vmrlo, kakor lanske leto v tej dobi. Navadno boleznj, za katerimi ljudje boleajo in vmirajo, so vnetja. Zdravniki pravijo in tudi ljudstvo je tega prepričanja, da so to nasledki influence.

Opatom v Celji je imenovan v. č. g. Fr. Ogradi; kasonik, vodja hogoslovskega semenišča in profesor pastirstva, katehetike in metodike na istem zavodu v Mariboru. Novi opat je pravi in vreden naslednik nepozabnega rajkega Martina Slomška, ki je tudi bil, predno je bil imenovan knezofom mariborskim, opat v Celji.

Nadepolna mladina. O priliki letošnjega vojaškega nabora v Gorici so napravili nekateri goriški mladeniči v bližnje mesto Gradišče izlet, da bi jedli in popivali; vstavili so se v gostilni k „zlatemu levu“. Da bi bili oni ostali le pri jedi in pijači, naj bi bilo, kaj takega je pri mladini navada; posebno pa se še toliko ne zameri mladeničem, kateri so k vojakom vzeli, če nekoliko bolj globoko pogledajo v kozarec. Ali ti mladeniči, katere imamo v mislih, s tem niso bili zadovoljni, oni so hoteli še na drugi način dati odduška svojim notranjim čutom in svoje protivaetrijsko mišljenje tudi na zunanji dejavnosti pokazati. Kakor se je pisalo in se sploh po mestu govori, so oskrunili in omazali na stenah viseče podobe udov cesarske hiše. Tem mladim zločincem je prišlo redarstvo na sled; po noči 31. marca, ko so fantje najbolj sladko spali pridejo redarji, ter vzdignejo iz postelj in odpeljejo v ječo Viktorja Bradačchia, Ivana Furlani, Ivana Pahor, Alojzija Resen in Fr. Rossi.

Shod slovenskih poslancev v Ljubljani. V torko so imeli v Ljubljani bivajoči slovenski poslanci razgovor zaradi nameravanega shoda vseh slovenskih poslancev in so na podlagi soglasne izjave slovenskih državnih poslancev sklenili, omenjeni shod prirediti v poletju tega leta.

Zahvale pošiljajo škofom na Dunaji, v Pragi, v Gradecu vrli katoličani, ker so škofi povzdignili svoj glas za šolo na verski podlagi. Tudi naš sosedni vipavski dekanat poslal je enako prevz. škofu ljubljanskemu, ker ima on kot ud šolske komisije posebno zasluge pri moštati izjavi škofov za versko šolo. — „Slov“.

Politični katekizem za Slovence. Tako se imenuje 102 strani obsežajoča lična knjižica, katero je spisal pokojni monsignor Andrej Einspieler, za sedanje razmere preuredil in pomnožil Filip Haderlap, na svetlo dal in založil Gregor Einspieler, župnik in deželni poslanec, tiskala tiskarna družbe sv. Mohorja v Celovcu 1890. — Prav z ve-

seljem smo sprejeli to knjižico, ker prva izdaja je bila že zastarela in tudi pošla, naše priprosto ljudstva pa še vedno dobro ne pozna ustavnega življenja, političnih svojih pravic in dolžnosti. Gospod pisatelj v poljudnem jeziku opisuje v vprašanjih in odgovorih vse, kar je treba vedeti zavednemu Slovencu v političnih stvarih. Vsebinska je naslednja: Predgovor. Razne državne oblike. Oblika avstrijske države. Ustava. Pragmatična sankcija. Oktoberska diploma. Februarski patent. Decemberska ustava. Državne osnovne postavbe. Državno sodišče. Upravno sodišče. Vladna izvrševalna oblast. Delegacije. Deokrog državnega zbora. Konvertovanje dolgov. Kaj je monopol? O papirnatem denarju. Kaj je privilegij? Kaj je colnina? O ljudskem štetju. Državno-zborski red. Državno-zborski volilni okraj na Slovenskem. Volilni red za državni zbor. Priprava za volitve. Delokrog deželnih zborov. Delokrog deželnih odborov. Volilni okraji za koroški deželni zbor. Volilni okraji za štajarski deželni zbor. Volilni okraji za kranjski deželni zbor. Volilni okraji za goriški deželni zbor. Volilni okraji za isterski deželni zbor. Volilni okraji za tržaški deželni zbor. Uredba občin. Občinski volilni red. Splošne opazke o občinah. Okrajni zastopi na štajarskem. O ljudskih šolah. O verskih šolah. Učni jezik v ljudski šoli. O šestletni šoli. O krajnih šolskih svetih. O družbi sv. Cirila in Metoda. O političnih strankah. O časnikih. O političnih društvih. O poučnem berilu. Čitalnice in knjižnice. Narodno gospodarstvo. Gospodarstvo a časom. — Cena knjižice je le 20 kr., da si jo lahko vsakdo omisli.

Dr. Konstantin Jereček odlični slovenski učenjak, česki zgodovinar in prof. na vaeučilišču v Pragi odpotuje v Dubrovnik, da preišče vire za zgodovino dubrovniške književnosti; dalje odpotuje v Benetke, kjer so bogati viri jugoslovanske zgodovine. Med potom mudil se bo tudi v Ljubljani. — „Slov“.

Beda na Kranjskem. Kakor pišejo ljubljanski listi, je število stradajočih na Kranjskem naraslo nad 40.000 oseb, še več pa je število gospodarjev, ki so se sicer za silo preživeli čez zimo, pa sedaj potrebujejo petrebnega semena. Ker se setev in sajenje ne more odlašati, zato je skrajni čas, da se revežem pomaga. Dežela sama je vže porabila v ta namen dovoljenih 20.000 gld., zato ljudje pričakujejo tudi državne pomoči. Toliko deželni odbor, kakor tudi drž. poslanci so vže storili potrebne korake in pri vladi prosili potrebne pomoči.

Nečloveška sleparija. Končana je porotna sodnija v Wadovicih v Galiciji, pred katero je stalo 37 judov in 29 kristjanov zatoženih, da so najemali delalce, delalke, služkinje, ljudi tudi boljnih stanov, sploh mlade ljudi obojega spola, s pretvezo da jim preskrbijo dobre službe v tujih krajih, med tem pa so jih prodajali kakor živino kamorkoli. Obravnava je trajala več mesecev. Zapleteni so bili tudi žandarji in železniški uradniki. Prišle so reči na dan, da človeku se lasi ščetinjijo groze, kaj in kako so počenjali z ubogimi osleparjenimi ljudmi. — Obsojenih je bilo 28 judov in 3 kristjani.

Ali je morda kaj bolje z onimi dekletami in ženskami, ki hodijo v Aleksandrijo?

Tudi znamenje časa. V mestu Livorno na Italijanskem prebodel je zločinec mladega duhovna, podvodjo semeniškega, iz gole hudobije. — V Perudžiji pa je vsmrtil brat svojega brata, ki je bil župnik, naj brže ker mu ni hotel dati denar.

Prvi židovski magnat na Ogrskem postal je Sigmund Schossberger, pred kratkim imenovan baronom in vled tega magnatom s pravico sedeti v ogerskej gosposkej zbornici. Njegove zasluge za trgovino so bile nekda povod odlikovanji; drugi pa trdijo, da je mož znal pridobiti veliko stotin tisočakov za svoj žep.

Nove vožne cene na državnih železnicah. C. kr. ravnateljstvo avstrijskih državnih železnic bode, kakor so to storili vže pred par leti na Ogrskem, na svojih progah vpeljalo z 1. junijem nove vožne cene za osebni promet. Podlaga novim cenam je skupna daljava celc proge, ki se razdeli na več pasov, obsežajočih po 100 in 100 kilometrov. Cene so vmerjene po kilometrih in se bode plačala ednaka svota za pasove od 1 do 50 kilometrov. Jednotna kilometerska cena bode znašala pri poštnih vlakih po ednem krajcarji od kilometra v tretjem, po dva v drugem in po tri krajcarje v prvem razredu; za naglice in kurirje se bode pri vseh razredih prištevala 50 odstotna doklada. Vsaka postaja bo osredje svojega kilometerskega pasovja, in daljave od nje na obe strani bodo v okvirji prvih 100 kilometrov razdeljene na 5 pasov po 10 kilometrov, 2 pasova po 15 in 1 pas z 20 kilometri. Kedor se bode peljal do pričetka zadnjega pasu, bode plačal toliko, kakor ko bi se peljal do konca pasu. Cena bode cenejša, kakor je bila do sedaj, in sicer pri poštnih in oseb-

nih vlakih v tretjem razredu za 50, v drugem za 38 in v prvem za 33 od sto, pri naglicah pa in kurirjih za 40, oziroma 25 in 20 od sto. Trgovinski minister je obljubil vplivati tudi na one železnice, ki so lastnina zasebnih društev, da bi tudi one vpeljale enake vožne cene.

Strajk v Mariboru. Kakor se nam je brzojavno poročalo, ustavilo je delo v petek popoldne okolu 1500 delavcev južne železnice v delavnici in kurilnici, ker niso bili zadovoljni z novimi pravili bolniške blaginice. Zastopniki železnice so obljubili odposlancem delavcev, da bodo olajšali določbe glede na podporno dšbo bolnikov in rezervni zaklad. S tem je strajk končan.

Vihar. Iz Nju-Jorka v Ameriki se telegrafuje, da je bil dne 27. marca od 8-9 ure sveder v dolini ob reki Ohio strašen vihar ali vrtilinec, ki je mnogo škode napravil. Naj bolj je trpelo mesto Louisville, ki šteje kakih 125.000 prebivavcev. Kar v ednem trenutku je izruval naj debelejša drevesa, hiše posul do tal, kot snopce preobrnil železnične vozove; celo mljfo na okrog ni videti drugega kot razvaline, izpod katerih so z velikim trudom izvlekli blizu 300 mrtvih in še veliko več ranjenih ljudi.

Taki viharji so v naših krajih nepoznani; tudi pri nas sicer govorimo o viharjih, ali ti so le hladni vetriči proti strašnim viharjem, ki pogostoma nastanejo na amerikanških planjavah, ter napravljajo velike škode in tirjajo vsakokrat mnogo žrtov.

Proti peronosperi znašel je laški župnik Candee škropilni stroj. V Zadru delali so s tem strojem poskušnje pret. meseca; med vsem je bil ta spoznan za najboljšega. — Izdal je imenovani župnik tudi bukvice v laškem jeziku: „la vita delle vigne“ (Življenje vinogradov).

Vlada je za dobro spoznala, da se bukvice prevedejo tudi v slovenski jezik da se tako bolje in hitreje razširi poduk in pomoč proti trtni bolezni.

Št. 583.

Razpis učiteljskih služeb.

V tem okraji je stalno namestiti sledeče službe:

- 1.) Nadučitelja dvorazredne v Št. Andrež, Bljaj, Št. Ferjanu, Kviškem, Opatjemselu, Št. Petru;
- 2.) učitelja-voditelja enorazredne, v Avšah, Batajah in Ternovem;
- 3.) učiteljice v Rihenbergu.

Dohodki vseh služeb so 3. plačilne vrste, poleg dež. šol. postave 4. marca 1879. Oni učitelji tega okraja ki vže sedaj živjajo više plače, ostale jim bodo še dalje te v služaji imenovanja.

Prošnje s postavnimi spričevali sposobnosti, za zvanenje prosilce tudi se spričevalom o. k. okrajnega zdravnika — je vložiti do 25. maja t. l. sem le po predpostavljenuh oblastnijah.

C. K. OKRAJNI ŠOLSKI SVET,
v Gorici, 30. marca 1890.

Vabilo

k rednemu občnemu zboru patrijotičnega podpornega društva gospá za Goriško Gradiško dne 10. aprila t. l. ob 4 $\frac{1}{2}$ uri popoldne v dvorani deželne hiše, v ta namen uljudno dovoljene:

DNEVNI RED:

- I. Poročilo o društvenem delovanji leta 1889.
- II. Računski sklep za leto 1889.
- III. Dopolnitvena volitev ednega uda društvenega vodstva.

V Gorici dne 16. marca 1890.

Predsednica
SELMA CORONINI.

Hilarianska tiskarna izveršuje vizitnice na močnem papirju Bristol od 80 kr. naprej.

Ganz seid. bedruckte Foulards fl. 1.20
bis fl. 3.90 p. Met. (ca. 350 versch. Dessins) — vers. reben-
u. stückweise port- und sollfrei in's Haus das Seidenfabrik-
Depot G. Henneberg (K. u. K. Hofliefer.), Zürich.
Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. Porto.

Peronospera — škropilnica
po Allwaller-Jovan sistemu.

Toliko javni zavodi kot zasebniki prisnali so te škropilnice kot najboljšo in primernejšo za škropljenje tert proti peronosperi ali strupeni rosi. — Posebno jih priporoča še njih pripravnost in ročnost pri uporabi pa neolaji. Ker so is take rude, katera ne oki-
duje so tudi zelo terpešne.
Natančnejša pojasnila o njih rabi in ceni podaja edini založnik

GEORG HENKEL

na Dunaji, III Sechskruegelgasse Štev. 16.

Dobivajo se vže zdaj v nekaterih boljših prodajalnicah železa.

Če bi jih hotel pa še kdo imeti v razprodajo naj se oglasi.

VELIKI TEDEN in VELIKA NOČ,
sestavil

ANDREJ MARUŠIČ,

učitelj verstva na c. k. gimnaziji v Gorici,
vdobiva se pri g.

EDVARDU SEITZ,
Via Seminario.

Po kratki rabi prekoristno zobno čistilo

KALODONT F. A. SARG'S SOHN
Neva amerikska glicerinska zobna krema (zdravniško preiskana)
LEPOTA zob

c. k. dvorni zalagatelj na Dunaju.

Dobiva se pri lekarničarjih parfumeurjih itd., 1 kos 35 kr. — V Gorici pri G. B. Pontoniju, A. de Giricoli, lekarni Kürner in G. Cristofollettiju.

PRODAJA PAPIRJA

Tiskarna Pallich

v Gorici — Travnik 6

Prodajam po najnižji ceni vse, kar je potreba za pisanje in šolsko rabo. Tiskam knjige in drugo. Imam v zalogi tiskovine za občinske vrade, šolske, molitvene knjige, liste ilustrirane in za medo, slovstvena dela vseh strok.

Tiskovine vsake vrste se oskrbujejo točno in najcenjše.

Nadejajo se mnogih naročil se priporočam z odličnim spoštovanjem

J. Pallich.

Odlikevanje z svetovnik razstav :

v Londonu 1862, Parizu 1867, na Dunaji 1873
in spet v Parizu l. 1876.

Prodaja klavirjev s plačilom na obroke.

Klavirji za koncerte in za dom, kakor tudi pianini iz slavnih znanih firm: **Gottfried Cramer, Wilh. Mayer** na Dunaji prodajajo se po 380 gl., 400 gl., 450 gl., 500 gl., 550 gl., 600 gl. in 650 gl.

Klavirji drugih firm po 280-350 gl.; pianini drugih firm od 350-600 gl.

Dobijo se vedno v

A. Thierfelder-jevi

prodajalnici in posojilnici klavirjev na Dunaji, VII, Burggasse 71.

„Unio catholica“

vzajemni zavod za zavarovanje škod
na Dunaji, I., Bäckerstrasse 14.

koncesijevan v skladu z ministerke naredbo z dnem 28. februarja 1889.

Zavod zavaruje :

Premakljivo in nepremakljivo premoženje proti škodi po požaru, streli in eksploziji — za taka zavarovanja jamčijo solidarno prvi vzajemni zavarovalni zavodi, kateri so člani razdelilnega društva vzajemnih zavarovalnic. V skladu zveze z vzajemnimi zavarovalnicami zavodi zamore „UNIO“ zavarovanja v največji vrednosti sklepati in daje na podlagi te zveze svojim zavarovancem največjo varnost. Vsakoletni prebitki razdelili se bodo med zavarovance.

Zavod vpeljal je tudi novo, doslej še ne poznano stroko zavarovanja, namreč:

Zavarovanje cerkvenih zvonov proti prelomu ali razpoku. V to stroko spadajo one škode, katere niso posledici požara, temveč ki nastanejo v sled drugih katerih-koli slučajev. K vdeležbi v tej zavarovalni stroki vabijo se vsi prečastiti cerkveni predstojniki.

Tudi posreduje zavod pri prvih vzajemnih zavarovalnicah

zavarovanje za življenje in proti nesgodam.

Vprašanja glede zavarovanj blagovolijo naj se podpisane mu glavnomu zastopu ali pa okrajnim gospodom zastopnikom dopisovati.

Zastopništva po deželi oddajamo zaupnim osebam, katere se naj pisмено ali ustno pri podpisane mu glavnomu zastopu oglašajo. Za Gorico imenovali smo gospoda M. Keršiča našim zastopnikom.

Ljubljana, meseca februarja 1890.

Glavni zastop zavoda „UNIO CATHOLICA“ v Ljubljani
za Kranjsko, Spodnje-Štajarsko in Primorsko.
JOSIP PROSENC.

Nelle tutte traffiche nonché negozi di galanteria.

NAZNANILO.

Podpisani šteje si v čast slavnemu občinstvu naznaniti, da je odprl v tukajšnjem mestu novo barvarijo. V barvanje sprejema se preja in tkanina toliko volaena kakor tudi drugovrstna.

Zagotavlja točno in dobro izvršitev po tako nizkih cenah, kakor nobeden drug.

Sprejema naročila in dela na željo tudi na domu naročnikov.

Jakob Clede,
Via Ascoli šte. 27.

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Teodor Slabanja

robar v Gorici, ulica Morelli št. 17.

priporoča se vlnudno pri visoko častiti duhovščini v napravo cerkvenih posod in orodja najnovejšo oblike, kot: monstranc, kelihov itd. itd. po najnižji ceni.

Stare reči popravi, ter jih v ognji pozlati in posrebrti. Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja.

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

V samih osmih letih po iznajdbi na stotine priznanj pridobila si je: **Rih. Gaertner-jeva tekoča francoska likavna mast za čevlje.**

V eni minuti svetijo se čevlji kot zrcalo, ne da bi jih krtačil. Pomažejo se čevlji samo s to mastjo in v trenutku postanejo in ostanejo tudi črni in svetli saj za 8 dni. Mokrota jej nič ne škodi, da ta mast zabrani celbo, da se čevlji tako lahko ne premočijo. Priporoča se posebno veleč. duhovščini, p. n. oficirjem, oskrbnikom, logarjem in sploh vsakemu. Pri c. in kr. vojaki je že davno v navadi. — Tudi konjska oprava čisti se lepo s tem mazilom.

Pošilja se prosto pošt.: 2 skl. za 1.30, 6 skl. za 3 in 12 skl. za 4.80.

Kemična tovarna **RIH. GAERTNER**, c. in kr. vojni oskerbovalec, Wien, Giselastrasse 4.

Prodaja se pri večih kupcih, usnarjih in čevljarjih. V Gorici ima zalogo: **EMILIO GENTILI**, Via Signori.

NAZNANILO.

Podpisana počastuje se p. n. kupcem naznaniti, da je kupila tovarno piva v **Puntingam-u** (prej Holt) ter jo združila z vže obstoječo tovarno piva v **Gradec-u** (prej Schreiner).

Zastopnik in opravnik omenjenih združenih tovarn za mesto Gorico in deželo, je gosp. **Emil Pincherle**, Via Barzellini šte. 20.

Podpisana zagotavlja, da bo vsako naročilo vestno in natanjko izvršila.

PRVA TOVARNA PIVA V GRADEC-U

(društvo brezimno), prej **FRANC SCHREINER** in sinovi.

Gorica, 12. marca 1890.